

Ik zit in de hoek waar de klappen vallen

Column over een precair onderwerp: armoede en schaamte

Sinds het uitbreken van de coronacrisis ben ik een steuntrekker. Vreemd, hè? Armoede, geldzorgen, je broek niet op kunnen houden, het is niet bepaald een topic waarmee je naar buiten treedt. Het absurde is dat de eerste opdracht die voor mij als zzp'er sneuvelde, een klus betrof als dagvoorzitter voor een armoedecongres. Sta je het ene moment lekker energiek als mevrouw de dagvoorzitter te boek, het volgende moment sta je pardoes aan de andere kant van de streep. Van trots naar schaamte. Een nieuw hoofdstuk Schuld & Boete wordt geschreven, dit keer niet door Dostojevski, maar het is het begin van mijn coronadagboek. Hoezo schuld? Natuurlijk weet ik rationeel dat ik geen schuld heb aan de dramatisch lage omzetcijfers in 2020. Ik zie op tv ook huilende ondernemers die hun zaak, die ze met ziel en zaligheid hebben opgebouwd, in rook op zien gaan. Heel Holland pinkt even een traantje weg, maar vreemd genoeg houdt heel Holland niet zo van ondernemers met tranen, we lezen het liefst verhalen over ondernemerslust. De VOC-mentaliteit: van de nood een deugd maken! Mij was de lust na de zoveelste annulering volledig vergaan. Als een soort Koos Werkeloos zat ik op de bank. Ik was gedupeerd, ik huilde in stilte. De mensen om mij heen werden volledig inbeslaggenomen door hun eigen sores. Ik sprak mezelf moed in: je kunt er niks aan doen, de coronacrisis heeft je pootje gelicht en je klanten zullen je heus niet vergeten. Na een tijdje sprak er ook een streng stemmetje in mij. Kom op! Verzin een list, maak jezelf nuttig, wees creatief, toon veerkracht!

Deze maand mei kreeg ik een brief van de gemeente: *“Beste mevrouw Faber, wij benaderen u vanuit Eerste Hulp bij Geldzaken omdat wij bericht hebben gekregen van Menzis dat er een rekening niet is betaald. De gemeente denkt graag met haar inwoners mee als het even niet lukt om de vaste lasten op tijd te betalen....”*

Wat een sympathiek gebaar! Vroegsignalering noemen ze dat. Ik ken dat woord, ik had me immers ingelezen op het armoedevraagstuk, ter voorbereiding op het congres. Ik voelde me ook een beetje betrappt. Wat zou de briefschrijver gedacht hebben? Deze mevrouw woont niet in een verdacht postcodegebied, waarom heeft ze haar zaakjes niet op orde? Of zit er misschien echt een zeer ruimhartige medewerker die sinds de kinderopvangtoeslagaffaire dit werk doet om juist het verschil te willen maken? Ik besloot maar het positieve te denken. Daar heb je tenslotte nog invloed op: je eigen gedachten, daar ben ik nog wel de baas over. Ik stuur een allerhartelijkst mailtje terug. Wie weet, krijgt zo'n medewerker de hele dag haatmails en zeurbrieven over recht op privacy en zo. In dat geval heb ik vandaag ook iemand gelukkig gemaakt. Ik bedank haar en beloof dat ik niet langer op de zak van de overheid zal teren dan hoogst noodzakelijk en dat ik hoop heb omdat oude klanten me voorzichtig weer benaderen voor klussen na de zomer.

Bijstand vragen, materieel of immaterieel, is best een ding. Gelukkig boden werkende mensen op LinkedIn spontaan hun netwerk aan coronagedupeerden aan. Ik heb er dankbaar gebruik van gemaakt. Ik zou het omgekeerd ook doen. Maar ik zit nu aan deze kant van de streep.

Maakt het dankbaar en nederig? Jazeker, op sommige dagen zie ik zelfs “spirituele groei” in de tijd waarin ik stil sta. Maar eerlijkheidshalve moet ik zeggen dat ik me ook vaak gefrustreerd, verongelijkt en zielig voel. Dan loop ik met mijn ziel onder de arm en ben ik dat gelanterfanter zo zat!

Soms denk ik dat ik niet per se dankbaar hoef te zijn voor iets waar ik recht op heb. Toch zeg ik niet aldoor hardop dat ik van een TOZO leef, want voor je het weet, gaan mensen zich bemoeien met je uitgavenpatroon. “Hoe zit dat eigenlijk? Ik zag haar een coffee-to-go kopen in het Noorderplantsoen, kan ze niet beter thuis koffie zetten? Dat is toch veel betaalbaarder?” Of: “Hé, wat zit je haar leuk! Toch geldt voor een kapper?” Ik heb inmiddels van de nood maar een deugd gemaakt en mijn diploma behaald als bezielende loopbaancoach. Pure winst in plaats van verlies.

Lieve mensen, wees niet te snel met conclusies. Armoede, geldzorgen, steuntrekken, het is een precair onderwerp. Geven is makkelijker dan ontvangen. Pas wanneer je het aan den lijve ondervindt, weet je hoeveel stress het veroorzaakt. In Tilburg ging de wethouder Esmah Lahlah een maandje leven van de bijstand om meer inzicht te krijgen in het systeem en in de minima van Tilburg. Op social media deelde ze haar pijnlijke bevindingen. Een mooie poging om dichterbij de waarheid te komen. Ik zie het afgelopen jaar ook maar als een mooie poging om dichterbij de waarheid te komen.

Laat ik toch een beetje filosofisch eindigen, anders blijven jullie zo triest achter. Deze spreuk komt van de scheurkalender “Accepteer dat alles tijdelijk is en voel je vrijer dan ooit.”

Voetnoot: TOZO staat voor Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers en bedraagt: 1.075,44 per maand (voor een alleenstaande).